XIV.

MAGYAR KURIR

Bécsből, Pénteken, Augustus' 17-dikén 1821.

Brasilia.

(*) Itt következnek két Akták, tudniillik az a' Dekretum, melly által a' Király, a' maga első fiját Don Pedrót, Aprilis' 22-dikén Brasiliai Regensnek kinevezte, 's az a' Proklamátzió, mellyet ezen Princz, mint már Régens, a' Brasiliai lakosokhoz intézett: — „1) Czik. A' Koronaörökös Princz illy Titulust veszen-fel: Régens Princz 's a' Király' Helytartója a' reá bizatott Brasiliai Királyság Tartományi kormányozására nézve (vagy más szókkal: hogy azt, mint Tartományt úgy kormányozza) — A' Princz minden határozásokat olly Tanácsgyülésben teszen, melly a' Státustanácsosokból és két ideigmeddig kineveztetődő Státustitoknokokból formáltatik, 's a' kiknek, minden kezeik alá tartozó dolgokat alá kell irni, 's azokért felelni tartoznak — 3) A' Princz határnélkülvaló hatalommal bír az igasságtételt, a' finantziát, 's az egyéb belső dolgokat tárgyazó kormányozásban. A' halálra itéltetett bünösöknek megkegyelmezhet, vagy pedig büntetéseiket megkissebbitheti. Ő tesz' határozást minden előfordúlandó közönséges kormányozási kérdésekre nézve; minden Justicz, Finánez, Politikai, és Katonai, megüressülő hivatalokra ő nevez tisztviselőket; 's mind azok, kiket ő a' maga Dekretoma által kinevezénd, azonnal hozzá fognak hivataljok' folytatásához, mihellyest a' kiszabatott taksát letették. Hasonlóképpen ő nevez minden Papi Jövedelmekre és méltóságokra, akár légyen azokkal lelkipásztorság összeköttetve akár nem, a' Püspöki Székeket kivévén, de az is ötet illeti, hogy a' Püspöki Székekre a' Királynak olly személlyeket ajánljon, a' kiket méltóknak fog tartani — 4) Ő minden ellenség ellen, a' ki Brasiliát megtámodja, Offensiv és Defensiv háborut folytathat, ha a' környülállások olly sürgetők lesznek, hogy a' Király' parancsolatainak elvárásából ezen Országbéli alattvalókra kár következnek; hasonló inditó okokra való tekintetből fegyvernyugvásra 's Provisoriai békességkötésekre is léphet a' Státus' ellenségeivel — 5) Hasonló módon oszthat, Kristus, Avisi Szent Benedek, és Szent Jákobkardja Katonai Rendek' czimereiket is, azoknak, kiket ezekre méltóknak fog itélni, 's nékiek megengedheti, hogy ezeket hordozzák, 's a' megpróbáltatás alól is feloldozhatja őket — 6) Ha valamelly előreelnemlátott és szerencsétlen történet miatt a' Koronaprincz meg találna halni, ezen esetben a' Régenség a' Koronaprincznére megy' által, a' ki egy Régenségi Tanácscsal fog kormányozni, melly a' Státusministerekből, a' Ministeri Tanács' Elölülőjéből, az Igasságtévő Tanács' fejéből, 's a' Hadi és tengeri dolgokra ügyelő ideigmeddig kineveztető Ministerekből fog állani. A' Régensi Tanács' Elölülője a' legidősebb Státusminister leszen 's éppen azon elsőségi jusokkal és autoritással fog élni, mellyel a' Koronaprincz élne."

A' Régens' Proklamátziója: — „Az a' kötelesség, hogy mindenek felett a' nemzet' közönséges jovát forgassa szemei

)(

előtt, Felséges atyámat arra inditotta, hogy benneteket ide hagyjon, 's az ezen Országra való gondoskodást, addig, míg az a' Constitútzió, mellyet ő, Portugalliában állandó lábra fog állitani, Lisbonából ide nem soká megérkezhetne, reám bizta. Minthogy én a' jelenlévő környülállások között nagyon illendőnek tartom azt, hogy mostantól fogvást minden megtudja, hogy én a' Kormányozásnak micsoda tárgyaira fogom legkülönösebben fordítani figyelmemet, tehát mennél hamarabb és minden időveszt és nélkül tudtotokra akarom adni: Hogy a' törvényeknek szoros megtartatása, a' törvények' magyarázójira való hathatós felvigyázás, 's azon kicsapongások 's kifogások ellen, mellyek a' törvényeknek foganatosságát meggyengítik, megnemszünő tusakodás, lesznek az én figyelmetességemnek legfőbb tárgyai. Különös gyönyörüségemre fog szolgálni, ha benneteket a' Constitútziónak mind azokkal a' jótéteményeivel éltethetlek, a' mellyek a' mi törvényeinknek megtartatásával, egygyütt fennállhatnak. —

„A' mi engem' még különösen illet, az, hogy én a' közönséges tanulásra minden erővel vigyázni fogok, a' mit az Országlószék szorgatva kiván. Azon eszközöket is haladék nélkül elé fogom vétetni, mellyek a' szántásvetést és mesterségi szorgalmatoskodást, mint a' nemzeti gazdagság' kútfejeit előmenetelesithetik. Hasonló figyelmet fogok forditani a' jobbitásokra is, a' mellyek nélkül a' közönséges boldogságnak gyarapodását siettetni, lehetetlen dolog. Brasíliai lakosok! minden jó czélzásaimnak hajótörést kell szenvedni, ha néhány rosz gondolkodású emberek szerencsétlenségünkre győzedelmeskedni találnának, kik azon iparkodnak, hogy olly princzipiumokat önthessenek belétek, mellyek a' társaságnak ártalmasok 's minden rendet felforgatók lévén, azon systemával, mellyet én a' követésre magamnak felvettem, ellenkeznének. —"

„Aláirta: a' Régens Princz.

A' Rio-de-Janeirói véres lárma a' Börsén (a' kereskedők gyülése' épületében) Aprilis' 22-dikére viradó éjjel történt; a' Király 26-dikban evezett-el onnét Európa felé; 's a' Princz 27-dikben tétette közönségessé az itt felhozott Régensi Proklamátziót.

Portugallia.

A' Király' válaszában, mellyet a' Cortesek' gyülésében az Elöülőnek ő Felségéhez intézett beszédére elmondott, némelly szakaszocskák nem voltak olly szerencsések, hogy a' Corteseknek helybehagyását megnyerjék, de söt inkább úgy tünték ezen gyülésnek — a' melly, mint a' Londoni Kurir nem régen megjegyzé, semmi alkalmatosságot el nem mulat legnagyobb demokrátziai büszkeséggel a' Királynak kimutatni, hogy ki légyen tulajdonképpen a' Fejedelem, a' Cortesek-é vagy ő Felsége — szemei elébe, mint feletébb captiosusok, vagy ollyak, mellyek által meg lehet fogattatni, csalattatni. Erre nézve a' gyülés' Titoknokja Filguerias Ur, illy irást közlött Julius' 2-dikán a' Belső Ministerrel Don Ignatio-da-Costa-Quintellával: —"

„Excellentziás Ur! A' Portugallus nemzet' közönséges és rendkívülvaló Cortesei nagy örömmel halgatták azon valódi Constitútziós principiumokat és nyilatkoztatásokat, mellyek a' Király által a' m. h. 4-dikén az Elölülőnek beszédére felolvastatott válosznak egy részében találtattak. Hanem azonban csakugyan meg nem tartóztathatják magokat a' Cortesek ezen meg-

jegyzéstől, hogy az ötödik 's következő periodusokban oly kifejezések fordúlnak elé, melyek a' Constitúzió' elsőfundamentumainak 21, 23, és 24-dik Czikkelyeivel (*), mellyekben a' Törvényhozó és Végrehajtó Hatalmak között való határ linea kifejeztetett, ellenkeznek. Ezen Czikkellyekben a' Nemzeti Képviselet 's a' Törvényadó Hatalom, kiszoritólag a' Cortesek' számára tartattak-fenn. A' Király minden közvetetlen (directum) initiativumból ki van zárattatva; bír ugyan Sanktzionálási jussal, de absolutum vétóval soha sem. Így vagynak a' feljebb emlitett czikkelyekben a' határozások. Hogy tehát ő Felségének semmi olly ideák vagy nyilatkoztatások, mellyek a' felhozott Czikkelyekkel ellenkeznének, ne tulajdonittassanak, kérem Excellentziádat, közölje ezen megjegyzéseket a' Királlyal, 's kérje ő Felségét, hogy tegyen ezekre nézve, czéllal megegyező magyarázatokat."

A' Belső Minister da-Costa-Quintella ekképpen felelt: —

„Király ő Felsége néki megparancsolta, hogy nyilatkoztassa ki: Hogy, minekutánna ő Felsége a' Constitútzió' elő-fundamentumainak feltételnélkülvaló és álhatatos elfogadására megesküdött, az ő Felsége beszédjében ezekkel tellyességgel semmi ellenkező ideának találtatni nem lehetett volna; és ha csakugyan megtörtént, hogy beszédének valamelly pontja felett valamelly kettségeskedés fenn forog, az, onnét huzattassék-ki, mivelhogy ő Felsége a' maga elméjében egy olly ideának is hellyet nem engedhet, a' melly a' Constitútziónak ezen elofundamentumaival ellenkezne. —"

„Ignácz da-Costa-Quintala.

A' Királynak ezen nyilatkoztatása Julius' 14-dikén olvastatott-fel a' Cortesek' gyülésében, 's ez által nagyon kitettző helybehagyással fogadtatott.

(*) A' fenn emlitett Czikkellyek által csak a' nemzetnek esmertetett jussa lenni arra, hogy magának a' maga képviselői által Constitútziót adhasson; a' Törvényhozó Hatalom kiszoritólag csak a' Corteseknek adattatott; 's a' Királynak csak Suspensivum Vétó adatott, de a' mostani Cortesek által adatandó törvényekre, még ez sem terjed-ki.

Bornes Carneiro másod izben is megújitotta a' Cortesek' gyülésében azon jovallást, hogy küldjenek fegyveres sergeket Amérikába, hogy Montevideót haladék nélkül adják viszsza a' Spanyoloknak, 's hogy ellenben Olivença várát ezektől kivánnyák viszsza — hanem ezen utolsó jovallásra nézve olly határozás tétetett, hogy az ezt illető vetekedések, minthogy ők, Spanyol Országot semmi tekintetben megsérteni nem akarják, titkos ülésben folytattassanak. — Ugyan ezen Carneiro elárulta a' Külső Ministert Gróf Baracenát a' Cortesek' gyülésében, azt mondván felölle, hogy a' Constitútziós systemának ellensége, 's a' nemzet' bizodalmát el vesztette, minthogy még máig se' tudósitotta a' Spanyol 's Frantzia Országokban, 's Angliában és Austriában lévő Portugallus Követeket azon szerencsés történetről, hogy a Király a' Constitútziónak elő-fundamentomaira megesküdött.

Török Birodalom.

(**) Az a' közönséges csendességnek helyreállittatására nézve Konstanczinápolyban kiadatott Fermán, melyről közelébb költ Ujságunkban ezen jegy alatt emlékeztünk, illy szavakból áll: —"

)(*

„A' Görögök között kiütött támodásokra nézve a' mi Országló Felségi törvényeinkkel megegygyezöleg, azon Rajáhkat, kik a' támodásban részesültek vala, elfogatni 's megbüntettetni kelle. Ezen alkalmatossággal az egész Islam (Török) nép fegyvert fogván, olly állásba helyheztette magát, mint egy ellenség elött táborozó seregnek állani szükséges. Az a' gondoskodás mindazonáltal, mellyel minden Országlószék a' maga alattvalójihoz viseltetni tartozik, azt kivánnya, hogy az ártatlanoknak és becsületes embereknek lenni megesmertetett Rajáhk, akár melly rendüek legyenek, minden időben oltalmaztassanak. És minthogy a' Fényes Portának minden Európai Hatalmasságokkal békessége van, szükséges dolog, hogy ezen Hatalmasságoknak Konstanczinápolyban lévö kereskedöjik és egyéb alattvalójik, 's az ö Követtségeikhez tartozó személlyek, a' fennálló Kötésekkel megegygyezöleg, oltalom alatt legyenek 's bátorságban éljenek. Minthogy egyéb eránt azon Rajáhknak, kik a' támodásban, nyilván való módon, közvetetlenül vagy közvetéssel, részt vettek, elfogattatása és megbüntettetése, csak egyedül a' Felséges Portát illeti, erre nézve meghatározott és felséges akaratja a' Császárnak, az, hogy egy magános embernek se' jusson eszébe, hogy valamelly Rajáhnak valami, akar mi alkalmatlanságot okozzon, és hogy legjobb eszközök vétettessenek elé, arra nézve, hogy a' baráttságos Hatalmasságoknak kereskedö vagy útozó alattvalójik olly csendességben és bátorságban élhessenek, mint a' milyenben eddig mindenkor éltek. Ehezképpest a' Fényes Porta által minden Politziai tiszteknek 's a' jó rendnek fenntartatására rendeltetett minden Státus' szolgainak szükséges parancsolatok adattattak, hogy szemeiket az itt felhozott principiumokról egy pillantatig is el ne vegyék, 's az eránt szorgalmatosan gondoskodjanak, hogy az alsó rendü és rangú emberek közzül ne csak hogy senki valami olly dolgot elkövetni ne méreszeljen, a' mi ezen fö város' lakosainak illy nagyon ohajtott csendességét megzavarhatná, hanem és különösen, hogy se' pistolyt sem egyéb puskát, ok nélkül, el ne süssön; 's általjában, hogy minden lárma és rendetlenség elkerülödjék.

* * *

A' Smyrnától délre valami 10 vagy 12 mértföldnyire esö Aiwaly nevü városában kijövö, Spectateur Oriental nevü Ujságnak Julius' 14-dikén költ darabjában, ekképpen adatnak elé, a' nem régen ott eléfordúlt nagy vérontások: —"

„A' valami 70 hindenféle hajókból álló Görög hajós sereg, Junius' 13-dikán, minekutánna már a' Brussai Pascha' Helytartója Aiwaly' városába egy örzö csoportal bement volna, a' Moskoniczi tengeröbölben megjelenvén, ezen hajós seregtöl még azon reggel az ágyus Görögcsajkák, kiszálló sereggel rakodva, a' város mellé eveztek, 's onnét kártácsokkal a' partra tüzelni kezdettek, a' melyre nékiek a' Törökök puspatüzzel feleltek. Látván valami két óráig tartott heves csatázás után a' Törökök, hogy tovább tellyességgel ellent nem állhatnak, ekkor a' várost (Aiwalyt) több mint húsz hellyeken meggyujtották, 's az égés nem soká az egész várost elboritotta. —

„Ekkor a' Görögök kiszállván, a' házakba berontottak, 's a' mit elvihettek, mindent elragadoztak. A' Franczia, Ánglus, 's Orosz Consulsági Ágenseiknek házaikról, mellyek mind egy lineában állanak, az ö nemzeti zászlójik kifüggesztetve voltak. Ezeket csak estve felé emésztette-

meg a' tűz. A' Törökök és Görögök között, a' Franczia Ágensnek házától nem meszsze fordúlt elé a' legfőbb verekedés, a' hol magokat emezek (a' Törökök) sánczok közzé vették vala, 's minekutánna ezek innét kiverettettek volna, a' Görögök a' Consúl' Canczellariájába is beronttottak, 's onnét minden holmit, 's egy vas ládán kívül, melyben több féle becses portékák találtattak, az archivumot (leveles tárt) is elvitték. Kiprédálták továbbá a' Consuláris Követtségnek egy magazinumát is, a' hova két Francziák és mások, azt gondolván, hogy ezen hellyet a' Görögök is úgy meg fognák becsülni mint a' Törökök megbecsülték, a' magok' legbecsesebb holmijeket berakták vala. —

„Mind ezek után ismét hajóra ülvén a' Görögök, a' magok nemzetjekbéli lakosok közzűl annyit hajóikra vettek a' mennyit csak lehetett, 's őket még azon éjjel a' Görög szigetekre szállitották-el. Azokat, kik a' vérontás után életben hátra maradtak a' Törökök vették magokhoz 's véllek egygyütt tovább mentek. A' nagy zürzavarban 's félelemben a' tengerbe is sokan beszökdöstek 's oda vesztek. Midőn azonközben a' Törökök későbbre ismét visszajöttek volna, a' Moskoniczi öhölben hátramaradott insurgens hajókról ismét kiütöttek a' Görögök a' Törökökre, 's ismét véres csatázás támodott közttök, a' melyben mind két rész sokat vesztett. E' leve a' maga hitе'-sorsosai által illy nagy szerencsétlenségre juttattatott Aiwaly városának, a' melly nem sokkal ezelőtt 35,000 lakosokat számlált, a' sorsa. Az égés két napokat tartott a' városban; 's néhány még fennálló házakat kivévén, a' többek mind hamuvá égtek. Ezen véres zürzavar alatt a' Moskoniczi lakosok is mind oda hagyták ezén szigetet.“

Ugyan ezen Smyrnai Ujságban egy hosszú okoskodó tudósitás is közöltetik ezen Görög támodásokról, melyből summásan ezeket szemelhettük-ki 's iktathattuk ide:

„Smyrna Jul. 8-dikán 1821-ben. Ismét elkezdettünk lélekzeni. A' Görögök ellen való felmérgesülés' heve hülepedni látszik. Látván a' Törökök, hogy a' Görögök, ha így folly a' dolog, mind hajóra futnak, fontolóra kezdték a' dolgot venni, 's olly kivánságot nyilatkoztattak-ki az itt lévő idegen Consulok előtt, hogy parancsolják-meg a' nemzetekbéli hajók' Kapitánnyaiknak, hogy a' hozzájok futott Görög lakosokat mind szállittsák viszsza a' szározra, mert részekről ők is megigérik, hogy többé egy Görögöt se' bántanak. Ezen kivánság criticus vala ugyan: de az egész nyilvánossággal tétetett igéretre való tekintetből még se'lehete megtagadni, melyre nézve a' Consulok' parancsolatjára a' hajókról és Consuloknak házaikból, ismét mind a' magok honnyaikba kellett a' Görögöknek viszsza takarodni. A' Bairam-innepe' három utolsó napjai is, melytől nagyon féltek a' keresztyének, békességesen teltek-el, pedig a' Görögök ekkor már viszsza tértek volt honnyaikba. A' Törökök nagyobbadon józan Lógyika szerént okoskodnak: csak az alacsony nép nem okoskodik köztök tellyességgel semmit, 's ezért nagy szerencse, hogy ezek közttök a' kevesebbek. Mi az elsők közzül, így szoll a' tudósitó, nem egytől hallottuk, hogy ekképpen okoskodtak: „Mi okunk van nékünk itt Ásiában arra, hogy a' Görögöket magunk közzül kiirttsuk? A' jövendő idő elrettenthet bennünket attól, hogy ezt cselekedjük. Kik fogják dagasztani kenyerünket? Kik épitik házainkat? Kik mivelik szántó földjeinket. Miért foszszanók-meg magunkat önként azon kezektől, a' mellyeknek hasznokat veszszük, 's a' mellyek nékünk semmit sem árthatnak?

Mert másként van ám a' dolog itt Ásiában, 's másként Európában 's a' szigeteken, hol a' Görög lakosok feltámodtak. Ők Európában 's ezen szigeteken a' magok számosságokba bizakodván, támodtak-fel. De Ásiában egészszen más Cathegoriában van a' dolog. Itt, valamint a' tengerpartokon úgy a' belső tartományokban is nagyon számos Törökséggel összeelegyedve laknak a' Görögök, nem úgy mint Európában. A' Peloponesus' földjein 8 's 10 Görögöt is lehet egy Törökre számlálni, Ásiaban pedig 8 's 10 Törököt is egy Görögre, 's t.

Nagy Britannia.

A' Királynál Julius' 28-dikán nagyon fényes audientzia lévén, az idegen Követek mind azon nagy gálában jelentek-meg, melyben a' koronázáson jelen voltak. E' búcsuzó audientzia vala, minthogy 31-dikben útnak indúlt ő Felsége Portschmouth felé, hogy az ott reá várokozó Royal-Sovereing nevü czifra csajkára felülvén, Irlandiába által evezzen. Aug. 8-dikára szándékszott ő Felsége Dublinba megérkezni, 's ott három hetet akart mulatni. Nagy készületekkel várták.

A' Romai Catholicusok' gyülése Dublinban illy köszöntést határozott, hogy azzal ő Felségét megérkezésekor tisztelje: — „Sire! Midőn a' nemzetnek minden más rendü lakosai a' thrónus mellé nyomakodnak, hogy a' Felséged' személlyéhez való vonszódásokat ezen Országban lejendő megjelenésekor kinyilatkoztassák, mi, a' Felséged' Catholicus alattvalóji is, bár melly nagy légyen is a' mi polgári alábbvalóságunk, a' Monarkka eránt viseltető hajlandóságnak 's Uralkodónk háza eránt tartozó hüségnek megbizonyitásában a' több alattvalóktól hátra maradni nem akarván, magunkat mi is hozzájok csatoljuk. A' hálódatosságnak tiszta érzéseivel közelitünk Felségedhez azon megtiszteltetésnek megkülömböztetett bizonyságáért, mellyet Felséged' Státusainak ezen részéhez mutatni méltóztatott. Itt Felséged egy nyilt szivü 's Felségedhez belsőképpen vonszó indúlatú népnek áldáskivánásai által fog fogadtatni. — Sire! Fogadja-el Felséged a' mi alázatosságunknak hódolását 's szeretetünknek még szebb adózását. Ha az a' tisztelet, a' melly a' Felséged' felséges méltóságát illeti, a' mi szivünkben második hellyet foglal, csak azért történik, hogy a' szeretet és hajlandóság az elsőt már elfoglalták. Felséged azon nagy Birodalomnak, a' mellyen való országlásra hivattatott, egyéb részeiben több gazdagságot, több nagyságot és hatalmat találhatott, de törvényesebb és a' Felséged' személlyéhez való vonszódással tellyesebb alattvalókat sehol sem. Mi a' Felséged' nállunk való tartózkodásának szerencsésitő idejéről soha el nem fogunk felejtkezni, 's más felöl azzal is hizelkedünk magunknak, hogy a' mi Monarkhánk, valahányszor gondolatait az őtet foglalatoskodtató fontos dolgokról Irlandiára forditja, meggyőződöttnek fogja magát érezni affelöl, hogy itt, Irlandiában, egy hüséges népen uralkodik, és hogy mi, midőn a' F.ged' egyéb szomszéd Országa, Felségednek a' maga kincse' és kereskedése kútfejeit ajánlja, a' mi Ritteri szegénységünkben mindenkor készek vagyunk és készek leszünk Felségedért utolsó csepp vérünket kiontani. Felséged közttünk minden emberben egy katonát talál; thronusának 's azon szabadságoknak, mellyeknek ezen thronus a' támosza, oltalmazására, életünk mindenkor készen áll, valamikor Felséged parancsolni fogja."

A' Camel nevü hajó, a' melly Szent Ilona szigetét Május' 27-dikén hagyta oda,

Aug. 1-sső napján megérkezett a' Portschmuthi kikötőhelybe. E' hozta haza a' Bonapartéhoz tartozott Udvariakat, Bertrandot, a' feleségit, Montholont, Doktor Antomarchit 's a' többeket, de a' kik közzűl az Ánglus földre még eddig senkit ki nem bocsátottak vala. — Az Országlószék minden Londonban lévő Követeknek tudtokra adatta, hogy Bonaparte meghalálozván már most minden nemzetekbéli hajók olly szabadsággal beevezhetnek a' Sz. Helenai kikötőhelybe, mint az ő odavitettetése előtt beevezhettek.

Az Angliai váltó papirosok' becse egy időtől fogva nagyon leesvén, ezt az Anglus Ministeri Kurir annak tulajdonitja, hogy a' pénz-kupeczek nagyon megrettentették a' közönséget annak elhirlelése által, hogy az Orosz és Török Birodalmak köztt hadakozás leszen, 's hogy az Országlószék és Bankó között egyenetlenkedés támodott, 's hogy a' Ministerek között változás fog történni — hanem a' Kurir mind ezeket fundamentum nélkűl való hireknek mondván lenni, így megnyugtatni iparkodik a' nyughatatlankodó elméket.

Beszéllik, hogy az ellenkező szél több hajókat, mellyeken olly idegenek ültek, a' kik a' koronázásnak látására Londonba akartak menni, az idejében való megérkezhetéstől eltartóztatván, erre nézve, hogy ezen útasoknak fogyatkozása ha csak valamennyire is kipótoltassék, egy Anglus hajón egész koronázási cerimoniát csináltak, az útasok közzűl Királyt választottak, 's azt ágyu-durrogással, a' hajó' harangjának megvonásával, 's Hurrah! kiáltozással, megkoronázták.

P r u s z s z i a.

Augustus' 1-sső napján illy Kabinéti Rendelés jött-ki a' Törvényes Gyüjteményben: —"

„Minthogy egy időtől fogva ismét több Universitásokon egygyesületeknek és egyéb mesterkedéseknek jelenségei kezdették magokat a' Studensek között mútatni, a' törvényes visgálódás azonközben ezeknek kinyomozására 's bebizonyitására nem mindenkor lévén elégséges: erre nézve akarom, hogy az én Universitásaimhoz rendeltetve lévő Országlószéki Biztosoknak jussok legyen arra, 's tartozzanak is azzal, hogy az olly tanúlókat, kik eránt, az ő meggyőződéssél szerént az a' gyanujok lehet, hogy az Universitásoknál formális vagy formátlan egygyesületeket csinálnak, elintéznek, vagy elémozditanak, vagy a' kik más Universitásoknál fennálló efféle egygyesületekkel öszszecsatolódásban vagynak, avvagy a' kik külömbkülömb Universitásokon való öszszecsatolódásoknak fenntartatásán munkálódnak, vagy akármi egyék efféle mesterkedés által magokat vétkesekké teszik, az Universitásokról, azonnal minden további visgálódás 's az Universitási Biráknak minden közbejövetele nélkül eltávoztassák, 's ezt az én más Universitásaimnál lévő Biztosoknak is tudtokra adják, azért, hogy az illy elküldetett Studensek ezekre se' vétetődjenek-fel. Érteni lehet azonban, hogy a' törvényes visgálódásoknak, a' szükségesnek találtató esetekben így sem kell elmellőztetni, hanem inkább valódiképpen 's törvényes kenyességgel véghez kell vitetni. Költ Spaaban, Jul. 7-dikén, 1821-ben. — „F r i d r i c h W i l h e l m.

A m é r i k a.

A' Portugallus örző sereg Montevideóban Márcz. 20-dikán az Oberster Claudino-Pimentel vezérlése alatt véletlenül öszszegyülekezvén, a' Lisbonában készüléndő Constitútzióra megesküdött, melynek eleinten ugyan néhány tisztek ellene akarták szegzeni magokat, de végezetre

ezek is egyetértettek a' sereggel. Most már egy Junta kormányoz ott, melynek Generális Lecor az Elölülője, Vice-Elölülője pedig a' nevezett Oberster.

Bécs.

Császár és Császárné ő Felségek e' hónáp' 13-dikán kivánt jó egésségben 's a' lakosoknak legbelsőbb örömökre, Lincz városába megérkeztek.

Ajánlásra méltó Könyv.

Döbrentei Gábor' Külföldi Színjátékai. Első Kötét: Vétek' Súlya, (die Schuld.) Szomorú Játék 4 Felvonásban Müllnertől. Magyarúl kiadta Döbrentei Gábor, Ns. Hunyad Vármegye Tábla-Birája. Nyomtatta Bécsben, Kassai Könyváros Wigand Ottó költségével, Grund Leopold. 1821. 215 lap. 12-rét. 1 rézmetszéssel 's metszett czímlappal.

Ezen első Kötet foglalatja ez: 1. Előbeszéd, melyben több nevezetességek közt elő adatnak az okok, miért kelle a' Vétek' Súlyát prózában kiadni, a' hova igen nyomosan ezt fűzi a' Fordító: „az „Írónak néha elöl kell ugyan menni Pub„licumában, de az Olvasóknak is ugyan „együtt kellene lépni a' haladni vágyó „Írókkal, mert a' nyelv és mindenbéli mi„veltség csak vesztegelve áll, míg a' Nem„zet nagyjában meg nem indúl. Zsibbad „a' hösilelkü Vezérnek bátorsága, ha gyö„zödelemre kiáltja seregeit 's ezeken nem „látja a' vívás tüzét, szeme.“ — 2. Vétek' Súlya. Ez után jegyzések állanak: a) Mikép' lehetne a' Német Sie; a' Franczia Vouz 's az Olasz Ella, Lei megszóllitást magyarban kitenni, hogy a' Drámákban a' sok titulusok ismérlése ne lenne szükség, 's azzal a' köztársalkodásban is élhetnénk? 3) Elvira karaktere festése, hol a' Fordítónak dramaturgiai szép ismérete különösen szembetünő. Ezen Jegyzéseket követi c) a' Vétek' Súlyának első Felvonása Jámbusokban, mustráúl. — 3. Müllner élete, 's munkáji. Az illentlenül folyt Müllneriana nevü Tudósokat alatsonyító perről tett ítélet itt nem helyen kivül van kimondva. — 4. Emlékeztetés Játékszíneinkre és Színjátszójinkra nézve. Csakmaga ezen tudós Értekezés megérdemli, hogy minden Színjátszóknak 's azoknak kedvellőjiknek, kézi-könyvökké legyen a' munka. — 5. A' Német Színjátszás rövid eléadása. — 6. Német Színjátszók és Színjátszónék: a) Neuberné; b) Eckhof: c) Brockmann; d) Stephanie életek.

A' Szerzőnek 's Fordítónak neveik a' Munkának belső becsét eléggé elhatározzák; külső díszére nézve alig mutathatunk szebbet, 's ohajtani kell, hogy a' Nemzet buzgó szívvel fogadja e' szép kezdetet; mert a' szándék, 20 Kötetnek, Német, Olasz, Franczia, 's Anglus Classicusoknak kiadásaikkal, egyedül így érhet kivánt véget, 's magyar Literaturánknak nagy hézagját fogja betölteni.

Találtatik Bécsben: Mörschner és Jasper Könyvárosoknál (am Kohlmarkt Nro. 257); Kassán: Wigand Ottónál a' Kiadónál; Pesten: Eggenberger József Könyvárosnál, ki azt minden Magyar 's Erdély Országi Könyvárosokhoz küldeni kész. Árra csínos boritékban 3 f. 45 kr. V. Cz.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.
(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).